

могат се добавят строгите правила на валутния борд, ниската събираемост на данъците, разпространението на сивия сектор на икономиката, икономическата престъпност и др. При тези условия държавният бюджет не е в състояние да акумулира необходимите средства за покриване на разходите за социалната сфера, в това число и за образование. Ниските равнища на БВП и на рестриктивния държавен бюджет са отделни шрихи на бедността на държавата като цяло. Чрез показателя "разходи за образованието като дял от brutния вътрешен продукт" се измерват преките разходи на обществото като относителен дял от създаденото за една година национално богатство. За 1997 г. този дял средно за страните от Европейския съюз е 5.7%, а за България - 3.8 за 1997, 4.0 за 1998, 4.4 за 1999, 4.8 за 2000 и 4.7 за 2001 година. Относителните дялове в проценти за някои други страни (1997 г.) са Чехия - 5.2; Австрия - 6.5, Унгария 5.2; Германия - 5.7; Франция - 6.3, и т. н. Трябва да се отбележи, че за България този дял непрекъснато нараства от 1997 г., но това нарастване не е достатъчно.

Друга характеристика на неблагоприятните финансови условия, в които функционира образователната система, са ниските заплати на заетите в общественния сектор на образованието в сравнение със средната работна заплата за страната. През последните няколко години средната работна заплата в общественния сектор на образованието, макар че нараства абсолютно и относително, достига едва 80% от средната работна заплата в този сектор за страната.

Общият недостиг на средства за образование и ниските заплати на учителите водят до демотивиране на учителите в тяхната работа и отгук - до влошаване качеството на образованието с всички възможни неблагоприятни последици от това. Например намаляват волята и желанието на учителите за добра работа и съответно намалява равнището на усвоените от учениците знания и умения. Намаляват и усилията на учителите за предотвратяване на отпадането на ученици от училище и т. н.

Втората релация е между степента на образование на населението и субективната оценка за бедност. Резултатите от проведеното от НСИ през 2001 г. изследване сред лицата на 16 и повече години показват наличието на ясно изразена връзка между тези два показателя. Установява се, че бедността е разпространена много повече сред лицата с ниско образование отколкото при тези с по-високо. Сред лицата с начално и по-ниско образование 57% преценяват, че живеят бедно, сред тези със средно образование 27.1% живеят бедно, а сред тези с висше образование - 20%. (табл. 1). Според данните от същото изследване най-високо е равнището на субективна бедност при населението от ромската и от турската етническа група. Две трети (67.7%) от ромите и 43.8% от турците считат, че живеят бедно. И тъй като в общия случай ниското образование генерира бедност, важно е да се знае какво е образователното равнище на населението.

Така стигаме до **третата релация** - етническа принадлежност - образователно равнище на населението. Тази релация за нашите условия очертава наличието на